

‘Steeds meer onderzoek in curriculum onderwijs’

Voorwaarden voor evidence based werken zijn kritisch kijken naar de bestaande gang van zaken en kennis uit onderzoek kunnen toepassen. Studenten moeten daarom leren om artikelen te lezen, begrijpen en beoordelen, en zelf onderzoek doen, vindt lector Peter Weijs.

Peter Weijs is voedingskundige. Hij werkt sinds 1994 als docent bij de opleiding Voeding en Diëtetiek in Amsterdam (Hogeschool van Amsterdam). In 2009 volgde de aanstelling tot lector Gewichtsmanagement. In zijn lectorale rede ging Weijs in op gewichtsmanagement. Zowel bij overgewicht als ondergewicht is het belangrijk om niet het gewicht te managen, maar de lichaamssamenstelling. Bij overgewicht zorgt een afname van de energie-inname voor afname van vetmassa, terwijl een toename in eiwitinname en beweging zorgt voor behoud van spiermassa. Bij de behandeling van ondervoeding is voldoende energie nodig, veel eiwit en indien mogelijk beweging. Dit gaat het verlies van spiermassa tegen. Via voeding en beweeggedrag kan de diëtist de gezondheid van de cliënt beïnvloeden.

Weijs: “Ook buiten de diëtetiek vindt dit verhaal over gewicht, lichaamssamenstelling en voeding een gewillig gehoor. Iedereen vindt het leuk en interessant. Ik merk daarnaast dat andere professionals er geen kaas van hebben gegeten. Gewichtsmanagement is echt een meerwaarde en belangrijke competentie van de diëtist.”

Lectoraat vooral praktijkonderzoek

Het lectoraat ontwikkelt in samenwerking met de praktijk kennis die praktisch toepasbaar is. Weijs werkt daarvoor samen met een kenniskring bestaande uit docenten van de opleiding die onderzoek doen en twee adviserende externe leden. Studenten worden intensief bij deze onderzoeken betrokken, bijvoorbeeld via afstudeeropdrachten

of onderzoeken die worden uitgevoerd in het kader van het onderwijsprogramma.

Weijs: “Praktijkonderzoek is belangrijk in het hbo-onderwijs, om ervoor te zorgen dat studenten afstuderen met de nieuwste inzichten, kritisch zijn op hun eigen handelen en hun onderzoeksresultaten aan de buitenwereld kunnen presenteren. Daarvoor is het noodzakelijk dat de docenten van de kenniskring praktijkgericht onderzoek doen en onderzoeksvaardigheden ontwikkelen.”

Hij vervolgt: “Onderzoek leidt tot innovatie en ontwikkeling. Onderzoekslijnen zijn het ontwikkelen van tools voor de professional, het professioneel handelen en de effectiviteit hiervan. Ik ben betrokken bij wel 60 verschillende grote en kleine projecten. Bijna alle onderwerpen gaan in de basis over energie, eiwit en lichaamssamenstelling, met steeds weer andere benaderingen.

Onderzoek naar eiwitbehoefte

Naast lector is Weijs onderzoeker bij het VU medisch centrum in Amsterdam. Voor de sectie Diëtetiek en Voedingwetenschappen coördineert en begeleidt hij het onderzoek van diëtisten. Weijs: “Bij de VU doen we veel onderzoek naar het halen van voedingsdoelen. Wat zijn de voedingsdoelen, hoe kunnen we deze halen en wat is het effect van het halen van die doelen op de gezondheid? Een computersysteem kan verpleegkundigen helpen bij het halen van voedingsdoelen door aan te geven welke voeding en welke pompstand gebruikt moeten worden. De verpleegkundige ontvangt een e-mail wanneer het voedingsdoel niet bereikt wordt. Door deze monitoring krijgt de IC-patiënt een adequate hoeveelheid eiwit en is de mortaliteit bij IC-patiënten lager. In onderzoek uitgevoerd bij patiënten in een algemeen ziekenhuis blijkt de ligduur korter.”

Recent plaatste het tijdschrift *Clinical Nutrition* zijn ingezonden brief over het schatten van de eiwitbehoefte bij mensen met ondergewicht en obesitas. “Met een vaste hoeveelheid eiwit uitgedrukt per kg lichaamsgewicht kun je dan onvoldoende uit de voeten.” Hij vervolgt: “Een van mijn promovendi doet onderzoek naar de eiwitbehoefte op

de IC. Door het analyseren van bestaande CT-scans van patiënten proberen we mede de eiwitbehoefte te schatten.”

Docent of onderzoeker?

Weijs: “Ik ben altijd onderzoeker geweest. Na mijn studie in Wageningen heb ik promotieonderzoek gedaan naar eiwitbehoefte. Omdat ik meer de breedte in wilde, ben ik docent geworden aan de opleiding Voeding en Diëtetiek van de Hogeschool van Amsterdam. Het werken met studenten brengt veel levendigheid en creativiteit met zich mee. En studenten kunnen zich in een half jaar enorm ontwikkelen op het gebied van persoonlijkheid en competenties.” Daarnaast vindt Weijs het leuk om onderwijs te ontwikkelen: ontwikkelingen bijhouden en nieuwe inzichten vertalen naar de doelgroep. “Ook als docent ben ik altijd kritisch en analyserend: hoe kan kennis worden vertaald naar de praktijk? Kennisoverdracht doe ik ook schriftelijk, door het schrijven van artikelen en soms boeken. In publicaties kan ik antwoorden op vragen vanuit de praktijk weer terugkoppelen, zodat professionals hun klinische praktijk kunnen verbeteren. Op dit moment ben ik bezig met het organiseren van een boek over klinisch redeneren voor diëtisten.”

Coach voor docenten

Weijs: “In mijn functie als lector geef ik zelf geen onderwijs meer, maar begeleid ik docenten die praktijkgericht onderzoek doen. De docent is hoofdzakelijk verantwoordelijk voor het onderzoek, de coördinatie ervan en de verslaglegging. Studenten van de HvA werken mee aan gedeelten van het onderzoek. Ik coach docenten bij het ontwikkelen van hun kennis, inzicht en competenties. Datzelfde doe ik bij de diëtisten in de VU. Werken met docenten en diëtisten is in vergelijking met het werken met studenten minder snel en vluchtig, maar juist omvangrijker, met meer continuïteit en op een hoger niveau.”

Wisselwerking

Weijs benadrukt: “Tussen mijn twee banen vindt een continue kruisbestuiving plaats. Alles wat ik tegenkom in de

Naam:	Dr. ir. P.J.M. (Peter) Weijs
Geboren:	1964
Opleiding:	Humane Voeding, Wageningen UR
Functies:	Lector Gewichtsmanagement aan de Hogeschool van Amsterdam, senior onderzoeker Diëtetiek en Voedingwetenschappen, Afdeling Interne Geneeskunde en onderzoeker Intensive Care bij VU Medisch Centrum, Amsterdam

praktijk en bij het doen van onderzoek kan ik inzetten in het onderwijs, bij het trainen van docenten en diëtisten. Ik leer niet alleen van de dingen die goed gaan, ook van dingen die anders moeten of waarvoor de aanpak nog niet duidelijk is. Ik beweeg me continu in de driehoek onderzoek-onderwijs-praktijk.”

Meer onderzoek in curriculum

“Bij de HvA wordt de laatste jaren veel gebruikgemaakt van evidence voor professioneel handelen. Er is veel aandacht voor het opzetten, uitvoeren en evalueren van onderzoek. Als diëtist moet je in staat zijn een vraagstelling te formuleren en een simpel design op te stellen.

‘Doe onderzoek in je eigen praktijk’

Het zoeken, vinden, lezen, begrijpen en toepassen van literatuur is onmisbaar, niet alleen voor onderzoek, maar ook voor evidence based patiëntenzorg. In de opleiding heb je de mogelijkheid om het te leren. Later in de beroepspraktijk is dat lastiger: het uitvoeren van zorg gaat dan voor en begeleiding is er niet of nauwelijks. Basisvaardigheden voor het doen van onderzoek moeten daarom tijdens de opleiding worden geleerd. Ik wil studenten vooral kritisch leren kijken naar de bestaande gang van zaken en de literatuur, dat is een basisvoorwaarde voor onderzoek. Hoe kun je met uitkomsten uit onderzoek de praktijk verbeteren en de output van de diëtist effectiever maken?

Studenten leren om wetenschappelijke publicaties te lezen, te begrijpen en te beoordelen. Daarvoor heeft een student veel competenties nodig, die hij opbouwt door het veel te doen. De huidige afstudeerscripties worden in de vorm van een onderzoeksverslag geschreven, waardoor studenten de structuur van een wetenschappelijk artikel leren begrijpen. Voor het schrijven van een publicatie zijn hun competenties meestal nog niet voldoende ontwikkeld.”

Weijs benadrukt dat studenten op het hbo worden opgeleid voor beroepsmatig handelen: “Je wordt geen onderzoeker, maar moet wel leren om onderzoek te begrijpen en kennis daaruit toe te passen. Daarvoor is het noodzakelijk dat je het tijdens de opleiding zelf doet.”

Aan de slag

Weijs: “Er is veel aandacht voor evidence based handelen. Veel praktijkvragen zijn nooit goed onderzocht, maar resultaten van onderzoek worden ook niet altijd gebruikt in

de praktijk. Over effectiviteit van diëtistisch handelen is te weinig bekend, en innovatie is daardoor lastig.”

Weijs pleit ervoor dat diëtisten tijd vrijmaken voor het lezen en goed doorgronden van nieuwe kennis uit publicaties. “Er moet meer aandacht komen voor een goede vertaling naar de praktijk. Een artikel heeft vaak een smalle vraagstelling. In hoeverre is het resultaat te vertalen naar je eigen patiëntengroep?”

Weijs vindt het belangrijk dat diëtisten in de praktijk aan de slag gaan met onderzoek. “Gepubliceerd onderzoek staat soms ver van je eigen praktijksituatie af. Doe daarom zelf onderzoek in je eigen praktijk, om datgene te onderzoeken waar je zelf in je praktijk iets mee kunt. Onderzoek kan gedaan worden op veel niveaus en hoeft niet grootschalig. Wanneer een diëtist de behandelcyclus van de patiënt goed rondmaakt – diagnose, diëtistisch onderzoek, behandeldoelen inclusief een evaluatie van de behandeldoelen – heb je eigenlijk al een onderzoek met één proefpersoon (n = 1). Na behandeling van tien van dit soort patiënten kun je misschien al ontdekken dat het bij zeven patiënten op dezelfde manier gaat en bij drie patiënten anders. Je moet daarvoor open staan als professional.”

Diëtisten kunnen voor onderzoek studenten inschakelen of de hogeschool om hulp vragen, bijvoorbeeld om te komen tot een duidelijke vraagstelling, opzet, dataverzameling en rapportage.

Hart van de diëtetiek

Afsluitend zegt Weijs dat we moeten vechten in de diëtetiek. “Onderwerpen als lichaamssamenstelling moeten we echt naar ons toe trekken; andere professionals hebben de kennis daarover niet in huis. De eiwit- en energiebehoefte van een patiënt zijn vaak onderdeel van een behandeldoel. Het is niet voor niets dat ik voornamelijk met deze onderwerpen bezig ben: ze vormen het hart van de diëtetiek.”

De lectorale rede van Peter Weijs is te beluisteren op: <http://hva.mediamission.nl/Mediasite/Play/8415b38e844f4e24a0d15ccac55ca4231d>

Ir. Caroelien Schuurman, voedingskundige

Correspondentie: p.j.m.weijs@hva.nl

Leestip

Weijs PJM, Sauerwein HP, Kondrup J. Protein recommendations in the ICU: g protein/kg body weight – which body weight for underweight and obese patients? *Clinical Nutrition*, 2012; May 26, Epub ahead of print.